

การสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

CREATING A YOUTH NETWORK TO INHERIT THAI-RAMAN CULTURE
IN THE CHET RIEW SUB-DISTRICT COMMUNITY SAMUTSAKHON PROVINCE

กฤษฏีณพัชร พงศธรไพบูลย์¹

พระเจริญพงษ์ ธรรมทีโป, ผศ.ดร.², ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรมันกุล³

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Kritnapachra Pongsatompiboon¹

Phrajaroenphong Dammatepo, Asst.Prof.Dr.², Asst. Prof. Dr.Yota Chaiworamankul³

Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: mcukritna095@gmail.com

(Received : May 25, 2025; Edit : June 17, 2025; accepted : June 18, 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ สํารวจ พัฒนา และสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมาย 15 คน/รูป

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้แหล่งเรียนรู้: ตำบลเจ็ดริ้วเป็นแหล่งอาศัยของชาวมอญมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2358 โดยมี ศูนย์วัฒนธรรมไทย-รามัญ ก่อตั้งขึ้นที่โรงเรียนวัดเจ็ดริ้วในปี พ.ศ. 2540 ศูนย์ฯ นี้จัดแสดงวัตถุโบราณ เครื่องใช้มอญ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ประเพณีมอญ เช่น การปักสไบมอญ การตักบาตรน้ำผึ้ง และการเล่นสะบ้า

กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วม: ส่งเสริมให้เยาวชนแต่งกายแบบมอญโดยการปักและสวมใส่ผ้าสไบมอญ และมีส่วนร่วมในประเพณีสำคัญ เช่น สงกรานต์ อุปสมบท ตักบาตรน้ำผึ้ง และล้างเท้าพระ นอกจากนี้ยังมีการสืบสานอาหารมอญ เช่น แกงกระเจียบ แกงมะตาด และข้าวแช่ รวมถึงการส่งเสริม ผ้าสไบมอญให้เป็นสินค้าชุมชน

การสร้างเครือข่ายเยาวชน: มีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนที่สนใจวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้นำศาสนา วัด และชุมชน มีการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ในการเผยแพร่วัฒนธรรม และร่วมมือกับโรงเรียนและสถาบันการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรม การสร้างเครือข่ายเยาวชนนี้ถือเป็น กุญแจสำคัญ ในการรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมไทย-รามัญในตำบลเจ็ดริ้วให้คงอยู่ต่อไป

คำสำคัญ: เครือข่ายเยาวชน, วัฒนธรรมไทย-รามัญ, ชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว

Abstract

This research primarily aims to explore, develop, and foster networks of youth participation in preserving Thai-Mon culture in Jed Riew sub-district, Samut Sakhon Province. The study employed a qualitative research approach, utilizing documentary research and in-depth interviews with 15 target individuals/groups.

Key Research Findings: Learning Resources: Jed Riew sub-district has been home to the Mon people since 1815. The Thai-Mon Cultural Center was established at Wat Jed Riew School in 1997. This center displays Mon artifacts, tools, and learning materials, playing a crucial role in preserving Mon traditions such as Mon sash embroidery, honey alms offerings, and Saba games.

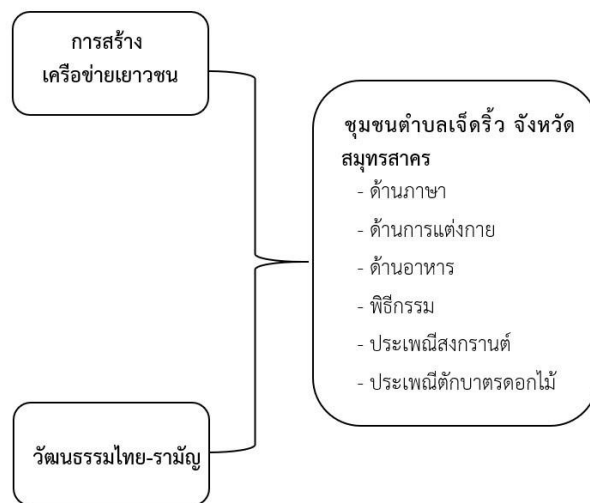
Activity Development for Participation: The research promoted youth engagement through traditional Mon dress, including embroidering and wearing Mon sashes, and participating in significant ceremonies like Songkran, ordinations, honey alms offerings, and foot-washing rituals for monks. It also encouraged the continuation of Mon culinary traditions, such as Roselle curry, Matard curry, and Khao Chae (Mon-style rice in iced water), as well as promoting Mon sashes as community products.

Youth Network Creation: Youth groups interested in local culture were established with support from religious leaders, temples, and the community. Technology and online media were utilized to disseminate culture, and collaborations with schools and educational institutions facilitated cultural learning and transmission. The creation of this youth network is considered a key factor in preserving and promoting Thai-Mon culture in Jed Riew sub-district for the future.

Keyword: A Youth Network, Thai-Raman Culturein, Chet Riew Sub-District Community

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” มีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย วิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มเป้าหมายทั้งในส่วนที่เป็นหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และปฏิบัติการ มีวิธีการและขั้นตอนตามลำดับต่อไปนี้

กระบวนการที่ 1 การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ในส่วนศึกษาเยาวชนที่สืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ในทางการสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชน การรวบรวมการสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ รวมถึงที่ได้มีกำหนดพื้นที่ที่ศึกษา คือ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีการเก็บเอกสารศิลปะวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมที่เหมาะสมแก่การส่งเสริมการเรียนรู้

2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) จากเอกสาร วารสารทางวิชาการ บทความ รายงานการวิจัยฐานข้อมูลออนไลน์ สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อศึกษาถึงรูปแบบการอนุรักษ์เอกสารการสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

3. ศึกษาภาคสนาม (Field Study) เป็นการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัยโดยใช้แนวคำถาม เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ การเข้าร่วมสังเกตในกิจกรรมการสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กระบวนการที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูล แนวทางในการดำเนินการเก็บข้อมูลลงพื้นที่ และกระบวนการต่างๆ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือทางวิชาการ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บข้อมูลโดยการลงพื้นที่ในการสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรม

ไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยวิธีการ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

กระบวนการที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

1. นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ พระสงฆ์ ปราชญ์ชาวบ้าน หรือนักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย การสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า

1. สำรวจแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ผลการวิจัย พบว่า เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปชาวมอญเจ็ดริ้วก็รับเอาความเจริญในด้านต่างๆ เข้ามาปรับใช้ในชีวิตประจำวันด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสารทั้งแอปพลิเคชันและโซเชียลเน็ตเวิร์ก เช่น ไลน์ และเฟซบุ๊ก ที่เข้ามาขยายขอบข่ายทางสังคมชาวมอญเจ็ดริ้วให้กว้างขวางขึ้นประเด็นที่น่าสนใจจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม คือ นอกจากโซเชียลเน็ตเวิร์กจะเป็นช่องทางที่ทำให้ชาวมอญเจ็ดริ้วติดต่อกับผู้คนที่หลากหลายแล้ว ชาวมอญเจ็ดริ้วจำนวนไม่น้อยที่นับถือผีมอญได้ใช้ช่องทางในโลกเสมือนจริงโพสต์แสดงออกถึงความเชื่อเรื่องผีมอญของตนเอง ที่มักจะโพสต์ภาพการเลี้ยงผีให้แก่ปะโน้กอยู่เสมอ ซึ่งอยากให้อันนี้เป็นประเพณีบ้านเรา บางคนก็ลงเฉพาะรำผี 3 คน หมายถึง การเลี้ยงผีมอญประจำปี คือ ทำให้ผีแล้วก็สบายใจ นอกจากนี้ ยังมีชาวมอญเจ็ดริ้วมีอีกจำนวนไม่น้อยที่ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์กเป็นช่องทางในการแสดงออกให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ถึงความเชื่อประจำกลุ่มของตน เมื่อมีการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อทั้งพิธีกรรมเลี้ยงผีและพิธีกรรมรำผี ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า ชาวมอญเจ็ดริ้วที่ต้องการแสดงออกถึงตัวตนของความเป็นคนมอญที่มีความเชื่อเรื่องการนับถือผีเป็นอัตลักษณ์สำคัญ เพียงแต่รูปแบบการแสดงออกของ อัตลักษณ์เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาจากเดิมที่สมาชิกภายในชุมชนจะรับรู้ว่าเป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มใด ผ่านการถามไถ่และการสังเกตการจับสัตว์ประจำตระกูลผีไปประกอบพิธีกรรมมาสู่การแสดงออกผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์กนั่นเอง

ตำบลเจ็ดริ้วมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำลำคลองเชื่อมโยงถึงกันกระจายอยู่ทั่วพื้นที่กว่า 170 สาย ความสมบูรณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบการเกษตร เพาะปลูก ทำเรือกวสวไร่ไรนา และการสร้างบ้านเรือนตามแนวคลองเจ็ดริ้วและคลองพาดหมอน ซึ่งเป็นศูนย์รวมหลักฐานและประจักษ์พยาน อันเข้มข้นของวิถีแบบชาวมอญจึงอยู่ที่โรงเรียนและวัด โดยเฉพาะโรงเรียนวัดเจ็ดริ้วนั้น ส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของชาวมอญ โดยจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของชาวมอญเจ็ดริ้วขนาดย่อมไว้ในโรงเรียน ภายในพิพิธภัณฑ์ประกอบด้วยข้อมูล ภาพถ่ายและเครื่องมือเครื่องใช้เล็กๆ น้อยๆ ของชาวมอญ นอกจากนั้นยังมีการสอน และเป็นศูนย์กลางการส่งต่อภูมิปัญญาการปักสไบมอญ คุณภาพและความสวยงามนั้นเป็นที่ยอมรับและรู้จักกันดี และแน่นอนว่าสีสันแห่งวิถีชีวิตของที่นี่ยังคงสดใส ใช้เพียงถูกบันทึกและเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์ ฉะนั้นแล้วในวันสำคัญของศาสนาเราจะได้พบชาวไทยรามัญ หรือชาวมอญ หยิบสไบมอญมาใส่ และทำบุญไหว้พระในแบบของชาวมอญที่วัดเจ็ดริ้ว เพราะสไบมอญนั้นสวยงามแปลกตา แม้ว่าคุณยายคุณย่าจะบอกว่าสไบที่เขาหยิบมาใส่นั้นไม่ใช่สไบมอญที่สวยงามที่สุดที่มี แต่สำหรับผู้ที่ยืนชมและดื่มด่ำกับสิ่งที่ยังมีชีวิตแล้ว ความงามของสไบมอญนั้นอยู่ที่ลมหายใจนั่นเอง โดยมีคำพูดถึงครวว่า “ครูขา หนูรักมอญขึ้นอีกเยอะเลย” ประโยคสั้นๆ ของนักเรียนตัวน้อยเมื่อเกือบสิบปีที่แล้ว เมื่อครั้งที่ครูบงอร หังเสวก พาลูกศิษย์ ไปฝึกเก็บข้อมูลการทำธงตะขาบในท้องถิ่นเจ็ดริ้วรอบโรงเรียนของตนเอง ยังคงประทับอยู่ในใจและเป็นกำลังใจที่ดีสำหรับครูบงอร หังเสวก ข้าราชการครูเกษียณ โรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว ให้ทำงานสืบสานวิถีวัฒนธรรมชาวมอญเจ็ดริ้วมาจวบจนทุกวันนี้ ครูบงอร หังเสวก เป็นครูภาษาไทยของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว ภายหลังเกษียณอายุราชการ ยังคงเข้ามาช่วยงานและดูแลศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นไทยรามัญเจ็ดริ้ว ภายในโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว ที่ครูเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อกว่ายี่สิบปีที่แล้ว

2. พัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชน ตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ผลการวิจัย พบว่า ประเพณีสไบมอญและการแต่งกายในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเยาวชนในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว ได้ลงพื้นที่ในการทำกิจกรรม การปักสไบมอญ บ้านปลายคลองพาดหมอนตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยมีปราชญ์ผู้ให้ความรู้ด้านการปักสไบมอญให้ความรู้กับเยาวชน ผ้าสไบมอญอัตลักษณ์ไทยรามัญหรือที่ชาวมอญทั่วไปเรียกว่า หลญาต สะเหริมโตะ หรือ หลญาตสะเหมินโตะ ซึ่งน่าจะหมายความถึง ผ้าที่มีลวดลายพัฒนามาจากลายของโตกโดยคาดว่า หลญาต หมายถึง ผ้า สะเหริม หมายถึง ขอบซึ่งผ้าสไบมอญ เป็นเครื่องแต่งกายแสดงเอกลักษณ์ของชาวมอญ ซึ่งความเป็น จะเห็นได้ว่า ชาวมอญจังหวัดสมุทรสาครบ่งบอกตัวตน บ่งบอกวิถี บ่งบอกชาติพันธุ์สะท้อนผ่านการปักผ้าสไบด้วยรูปแบบลวดลายดอกพิกุล และลายดอกจันทร์ล้อมรอบดอกพิกุล ที่ใช้หม้อมายเข้าวัดหรือในพิธีสำคัญหลญาตสะเหริมโตะ ของทางสมุทรสาครใช้ได้ทั้งชายหญิง โดยเฉพาะในวัยหนุ่มสาว ส่วนชายสูงอายุมักใช้ผ้าขาวม้ามากกว่า ขนาดของหลญาตสะเหริมโตะ กว้างประมาณ 1 ศอก ยาวประมาณ 4 ศอก ปักลายดอกไม้ตรงริมผ้าตลอดทั้งผืน ลายดอกสอดสลับสีสวยงามตัดกับสีพื้นของผืนผ้า ที่นิยมสีสดใส เช่น แดง ส้ม เขียวทองอ่อน เหลือง ขาว ฟ้า ชมพู และนับเป็นงานฝีมือของลูกผู้หญิงมอญอย่างหนึ่งที่จะต้องลงมือทำด้วยตนเองทุกคน ทุกครัวเรือน สไบใช้ได้ทุกเพศทุกวัย ใส่ไปทำบุญที่วัดตอนเช้า หรือจะแต่งตัวตามวันสำคัญๆ ด้วยความนิยมทำให้ชาวมอญเจ็ดริ้วนำอัตลักษณ์การทำสไบมายกระดับพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างรายได้สู่ครัวเรือน และพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนให้เกิดความยั่งยืน โดย OTOP สมุทรสาคร ได้มาทำเรื่องราวของสไบมอญเจ็ดริ้ว

ภาพที่ 2 ผ้าสไบมอญหรือที่ชาวมอญเจ็ดริ้วเรียกว่า หลญาตสะเหริมโตะ

3. การสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ผลการวิจัย พบว่า การสร้างร่วมมือของเยาวชนในการสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว เป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้วัฒนธรรมที่มีคุณค่า นี้ยังคงอยู่ในยุคสมัยปัจจุบัน การรวมตัวและสนับสนุนจากชุมชน ผู้นำทางศาสนา วัด และสถาบันการศึกษาจะช่วยให้เยาวชนมีโอกาสในการเรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับคนรุ่นหลัง ความร่วมมือเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยรักษาวัฒนธรรม แต่ยังสร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง นอกจากนี้ การสร้างร่วมมือเหล่านี้จะช่วยให้เยาวชนรู้สึกผูกพันกับวัฒนธรรมของตนเองและเกิดความภาคภูมิใจที่จะเป็นผู้สืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ

การอภิปรายผล

โดยผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาวิเคราะห์ดังนี้

1) สืบหาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว ซึ่งตำบลเจ็ดริ้วเป็นชุมชนที่มีชาวมอญอพยพเข้ามาอาศัยอยู่กว่า 150 ปี ชาวมอญเจ็ดริ้วอพยพมาจากหมู่บ้านกะมาวัก เมืองมะละแหม่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2358หรือในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย สาเหตุของการอพยพในครั้งนี้สืบเนื่องมาจากพระเจ้าประดุงของพม่าเกณฑ์แรงงานชาวมอญไปสร้างพระธาตุที่เมืองเมฆณ ซึ่งมีชาวมอญจำนวนมากที่โดนกดขี่จึงพากันอพยพจากถิ่นฐานเดิมเข้าสู่ประเทศไทย จึงเรียกชาวมอญสมุทรสาครเรียกว่า “มอญนอกพงศาวดาร” ในระยะเวลาต่อมาเมื่อมีการขุดคลองดำเนินสะดวกในสมัยรัชกาลที่ 5 ช่วง ปี พ.ศ. 2411 ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับที่มีการเลิกทาสและมีการให้กรรมสิทธิ์ที่ดินแก่ราษฎรที่จะใช้เพาะปลูกข้าว ทำให้ชาวมอญที่เคยอาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านเกาะและตำบลท่าทรายเข้ามาบุกเบิกที่ดินรกร้างและตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณแนวคลองเจ็ดริ้ว ซึ่งเป็นพื้นที่น้ำจืดและมีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าพื้นที่เดิมที่เป็นพื้นที่น้ำเค็มและน้ำกร่อย จากหลักฐานการอพยพเข้ามาบุกเบิกที่ดินรกร้างในพื้นที่ตำบลเจ็ดริ้ว พบว่า หลานของนางเป็ก เลียงเจริญ ผู้เป็นน้องสาวร่วมบิดามารดากับอาจารย์หงส์ ฐิตธมโม ได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยว่า “อ๊ะโนกเกิด (ปูทวดเกิด) กับอ๊ะโนกมี (ปูทวดมี) ย้ายมาจากทางท่าทรายแล้วก็มาหากินทางนี้ เพราะทางนั้นมันเป็นป่าจากทำอะไรกินไม่ได้ ง่ายป่าแล้วเขาก็ทำนากัน อาจารย์หงส์เขาก็เกิดที่เจ็ดริ้ว เขาเป็นคนเจ็ดริ้ว แล้วเขาไปไหว้เจดีย์เขเวดากองกับอ๊ะโนกฉาย (ปู่เจดีย์ของอาจารย์หงส์ ฐิตธมโม) เดินจุดศไป “เมื่อผู้วิจัยสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากบันทึกประวัติของอาจารย์หงส์ ฐิตธมโม ก็พบว่า “อ๊ะโนกมี” (ปูทวดมี) หรือนายมี ชาวท่าทรายเป็นบิดาของอาจารย์หงส์ และอาจารย์หงส์เป็นบุตรคนโตของนายมีเกิดเมื่อปี พ.ศ. 2439 จึงมีแนวโน้มที่การอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่ตำบลเจ็ดริ้วจะอยู่ในช่วง ปี พ.ศ. 2411 ซึ่งเป็นปีที่ขุดคลองดำเนินสะดวกเสร็จและก่อน ปี พ.ศ. 2439 เนื่องจากปีเกิดของอาจารย์หงส์น่าจะเป็นปีที่บิดาของอาจารย์หงส์ย้ายมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ตำบลเจ็ดริ้ว ช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว ตามคำบอกเล่าว่า “อาจารย์หงส์เกิดที่เจ็ดริ้ว” ซึ่งส่งต่อกันมาสู่รุ่นลูกหลานที่มาของชื่อตำบล “เจ็ดริ้ว” ซึ่งเป็นที่มาของชื่อตำบล “เจ็ดริ้ว” สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิทยา จันท์แดง (2554)** ได้ศึกษาได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน พบว่า 1) นโยบายการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีการดำเนินการในด้านการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การจัดการความรู้และการเรียนรู้ของคนในชุมชน 2) ชุมชนมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการชุมชน การประกอบอาชีพ การจัดการทรัพยากรในชุมชน และการพัฒนาองค์กรในชุมชน 3) รูปแบบใหม่ที่ค้นพบคือ การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งแบบบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยในครั้งนี้ไปสู่ข้อค้นพบใหม่ คือ การมีส่วนร่วมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งแบบไตรภาคี ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคีสนับสนุน และ ระบบสนับสนุนชุมชนเข้มแข็ง ได้แก่ ระบบความรู้ ระบบข้อมูล ระบบความสัมพันธ์ และมีแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง 3 แนวทางในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง คือ แนวทางด้านการฟื้นฟูชุมชน แนวทางด้านการปรับตัวของชุมชน และแนวทางด้านการดำรงอยู่ของชุมชน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูปลัดคิวกัษ ภัทรญาโณ (หน่อต้อย)(2563)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมล้านนาของเยาวชนในหมู่บ้านดงป่าจั่วตำบลมะเขนุหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลวิจัยพบว่า 1) การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมล้านนาของเยาวชนหมู่บ้านดงป่า โดยการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนได้ตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมล้านนา เช่น ประเพณียี่เป็ง เพื่อเป็นการรักษาฟื้นฟู โดยการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้ว มาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การถ่ายทอด โดยการนำภูมิปัญญาที่ผ่านมามีเลือกสรรกรองด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบและรอบด้าน แล้วไปถ่ายทอดให้คนในสังคมได้รับรู้ ส่งเสริมกิจกรรมโดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการสืบสานและพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชน การเผยแพร่แลกเปลี่ยน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง 2) การสร้างอัตลักษณ์ทางประเพณีวัฒนธรรมของเยาวชนหมู่บ้านดงป่าจั่ว กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ทั้ง

ระหว่างสังคมชุมชนและตัวบุคคล โดยการร่วมกันสร้างอัตลักษณ์ของล้านนา เช่น การสร้างโคมในประเพณียี่เป็ง ซึ่งแฝงไปด้วยเรื่องราวของวิถีชีวิต ความเชื่อและความศรัทธาที่มีต่อพุทธศาสนา ในวัฒนธรรมชาวล้านนา ซึ่งเป็นมากกว่าสิ่งของที่ถูกคิดประดิษฐ์ขึ้น เพื่อใช้งานในประเพณีวัฒนธรรมเท่านั้น แต่เป็นเรื่องราวของงานหัตถศิลป์ที่เกิดขึ้น ควบคู่กับเรื่องราววิถีชีวิต ความศรัทธา ความเชื่อ จารีตประเพณีของชาวล้านนา ที่สั่งสมส่งต่ออย่างรุ่นสู่รุ่น เกิดเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีความงดงาม ซึ่งอาจจะแสดงถึงสว่างไสวรุ่งโรจน์ให้กับชีวิตของชาวล้านนาและเพื่อเป็นพุทธานุชา เทพารักษ์ ทำให้บ้านมีแสงสว่าง เป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป 3) รูปแบบการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมล้านนาของเยาวชนหมู่บ้านดงป่าจั่ว เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการเรื่องประเพณีวัฒนธรรมล้านนา คือประเพณี ยี่เป็งที่เป็นประเพณีที่โดดเด่นของคนล้านนา มีการร่วมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นยี่เป็ง เยาวชนได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนโบราณที่มีชีวิตแบบเรียบง่าย และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ เรื่องการอนุรักษ์การเล่นแบบพื้นบ้านของท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอันทรงคุณค่าวิถีการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ตามแนวราชดำริของพระเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 9 โดยใช้วิถีการดำเนินชีวิตกับประเพณีวัฒนธรรม รู้ถึงคุณค่าของวัฒนธรรม และรู้จักและหวงแหนบ้านเกิดของตนเองมากยิ่งขึ้น

2) การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า กิจกรรมประเพณีสไบมอญและการแต่งกาย ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จะเห็นได้ว่า ผ้าสไบมอญอัตลักษณ์ไทยรามัญหรือที่ชาวมอญทั่วไปเรียกว่า “ญาคอหะหมิมโตะ หรือ ญาคอหะเมินโตะ” ซึ่งน่าจะหมายความถึง ผ้าที่มีลวดลายพัฒนามาจากลายของโตกโดยคาดว่า ญาคอ หมายถึง ผ้า ฮะหมิม หมายถึง ขอบซึ่งผ้าสไบมอญ เป็นเครื่องแต่งกายแสดงเอกลักษณ์ของชาวมอญ ซึ่งความเป็น จะเห็นได้ว่า ชาวมอญจังหวัดสมุทรสาครบ่งบอกตัวตน บ่งบอกวิถี บ่งบอกชาติพันธุ์สะท้อนผ่านการปักผ้าสไบด้วยรูปแบบลวดลายดอกพิกุล และลายดอกจันทน์ล้อมรอบดอกพิกุล ที่ใช้หม้อมายเข้าวัดหรือในพิธีสำคัญ ญาคอหะหมิมโตะ ของทางสมุทรสาครใช้ได้ทั้งชายหญิง โดยเฉพาะในวัยหนุ่มสาว ส่วนชายสูงอายุมักใช้ผ้าขาวม้ามากกว่า ขนาดของญาคอหะหมิมโตะ กว้างประมาณ 1 ศอก ยาวประมาณ 4 ศอก ปักลายดอกไม้ตรงริมผ้าตลอดทั้งผืน ลายดอกสอดสลัสนิยงามตัดกับสีพื้นของผืนผ้า ที่นิยมสีสดใส เช่น แดง ส้ม เขียวทองอ่อน เหลือง ขาว ฟ้า ชมพู และนับเป็นงานฝีมือของลูกผู้หญิงมอญอย่างหนึ่งที่จะต้องลงมือทำด้วยตนเองทุกคน ทุกครัวเรือน สไบใช้ได้ทุกเพศทุกวัย ใส่ไปทำบุญที่วัดตอนเช้า หรือจะแต่งตัวตามวันสำคัญๆ ด้วยความนิยมทำให้ชาวมอญเจ็ดริ้วนำ อัตลักษณ์การทำสไบมายกระดับพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างรายได้สู่ครัวเรือน และพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนให้เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **กนกพร ฉิมพลี(2555)**ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสานเกี่ยวข้องกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดสืบต่อกันมา จนกลายเป็นองค์ความรู้ประจำท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและการปลูกฝัง วิธีคิด การดำเนินชีวิตประจำวันให้แก่ลูกหลาน เพื่อปฏิบัติสืบต่อกันมา 2) กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดความรู้เกี่ยวกับการกำหนดผลิตภัณฑ์ ผ่านการคิดและตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม จากนั้นจึงนำไปสู่การแสวงหาและยึดกุมความรู้ที่มาจากภายในกลุ่มและภายนอก เพื่อให้เกิดความรู้เฉพาะของกลุ่ม และนำไปสู่การแลกเปลี่ยนความรู้อย่างไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกมีความรู้และทักษะในการผลิตมากขึ้น และเป็นที่มาของการจัดเก็บความรู้ในตัวบุคคล และ การถ่ายทอดความรู้ มีรูปแบบการถ่ายทอดอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยกระบวนการจัดการความรู้ดังกล่าวมีลักษณะเป็นวงจรที่เมื่อถ่ายทอดความรู้แล้ว สามารถย้อนกลับไปกำหนดความรู้ในรูปแบบอื่นๆ ได้อย่างต่อเนื่อง 3) เงื่อนไขที่ทำให้การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสานประสบความสำเร็จ มี 4 เงื่อนไขที่สำคัญ ได้แก่ (1) ความรู้ด้านการจัดการความรู้ (2) วัฒนธรรมองค์กร (3) ภาวะผู้นำและ (4) โครงสร้างพื้นฐาน รวมไปถึงข้อค้นพบที่สำคัญของงานวิจัย คือ การพึ่งตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตเครื่องจักสาน ซึ่งจากองค์ประกอบหลักทั้ง 3 ประการนั้น นำไปสู่การพึ่งตนเองของกลุ่มองค์กรชุมชนได้อย่างเหมาะสม

3) การสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า เครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อการ

ดำรงอยู่ของชุมชน การสืบสานวัฒนธรรมนี้ เป็นภารกิจสำคัญที่ต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน ซึ่งถือเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการส่งต่อและอนุรักษ์วัฒนธรรมให้ยังคงอยู่ในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์ (2561)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเพื่ออนุรักษ์อัตลักษณ์ทาง ล้านนาของชุมชนเทศบาลตำบลเวียงชัย จังหวัดเชียงราย พบว่า อัตลักษณ์ทางล้านนาที่ต้องการอนุรักษ์แบ่งเป็น (1) ประเพณีของ ล้านนาแต่ละเดือน (2) พิธีกรรมแบบล้านนา (3) วิถีชีวิตแบบล้านนา (4) ศิลปะการแสดงแบบล้านนา และ (5) ศิลปะหัตถกรรม แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ล้านนาพบว่า ผู้อาวุโสในชุมชนต้องอธิบายความหมายและความสำคัญของเอกลักษณ์ล้านนาให้คน รุ่นหลังเข้าใจให้เห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ล้านนาที่สะสมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เปิดพื้นที่ให้มีการแสดงออกให้แก่อัตลักษณ์ ล้านนา ซึ่งอาจต้องมีการประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัยในส่วนของผู้นำจะต้องเป็นบุคคลในชุมชนเชื่อถือ มีความเข้มแข็งสามารถสร้าง ศรัทธาในแก่สมาชิกในชุมชนหันมาร่วมมือในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ล้านนา และที่สำคัญหน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุน ส่วน แนวทางการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ล้านนาจะต้องมีองค์ประกอบ คือ (1) กลุ่มผู้สื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร และผู้รับสารที่จะต้องมีความเชื่อถือซึ่งกันและกันโดยเฉพาะกลุ่มผู้นำหรือ ผู้ส่งสารต้องสร้างความเชื่อมั่น ให้แก่กลุ่มผู้รับสาร (2) เนื้อหาการสื่อสารที่จะใช้ถ่ายทอดอัตลักษณ์ล้านนา จะต้องเป็นเนื้อหาแสดงถึงอัตลักษณ์ล้านนาที่ตกทอดมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน แม้ว่าจะมีการประยุกต์ไปตาม ยุคสมัย แต่ก็จำเป็นต้องมีกลิ่นไอแห่งล้านนาดำรงอยู่ด้วยเสมอ และ (3) ช่องทางการสื่อสาร ประกอบด้วย เครื่องมือการสื่อสาร อาทิ เสียงตามสาย โทรศัพท์ การประชุมกลุ่มสื่อสารสังคม และกิจกรรมการสื่อสาร ได้แก่ กิจกรรม การสื่อสารภายในกลุ่มหรือภายในชุมชน และกิจกรรมการสื่อสารสู่สาธารณะ จะต้องเข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ เพื่อกระตุ้นให้ เกิดการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ล้านนาของชุมชนได้อย่างยั่งยืน และ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **Alisra (1999)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัดหลวงในพื้นที่เมืองของไทย : วัดโพธิ์กรุงเทพมหานคร (ประเทศไทย)”, ผลการวิจัยพบว่า วัดโพธิ์ มี คุณค่าทั้งในเชิงประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมที่ทำให้วัดแห่งนี้เป็นวัดสำคัญของไทย รวมทั้งยังเป็นสถานที่จำพรรษา ของพระสงฆ์และเป็นแหล่งชุมชนที่เรียกว่า ชุมชนวัด นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 และได้กลายเป็น “วัดในเมือง” (City Temple) นับตั้งแต่ยุคต้นของกรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของบทบาทของวัดโพธิ์ท่ามกลางบริบทของ กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาอำนาจหน้าที่ที่อยู่เบื้องหลังการบริหารงานของวัด เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงทั้งทางลบและทางบวก และนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาจากความเปลี่ยนแปลงเชิงลบ งานวิจัยมุ่งศึกษาทั้งมิติทางกายภาพ ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และความเชื่อ เพื่อศึกษากระบวนการของการเปลี่ยนแปลงของวัด ข้อมูลปฐมภูมิเก็บรวบรวมได้ จากการสังเกตภาคสนามและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมได้จากเอกสาร แผนที่ ภาพถ่าย และ รายการทางโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า วัดโพธิ์พัฒนามาจากการอุปถัมภ์โดยสถาบันกษัตริย์ และธำรงรักษาต่อมาโดยพระสงฆ์และ คนในชุมชน นอกจากนี้ วัดโพธิ์ กลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และได้รับการสนับสนุนจากคนไทยและชาวต่างชาติอันเนื่องมาจากวัด แห่งนี้ถือว่าเป็นมรดกของไทย ในปัจจุบัน พระสงฆ์ยังคงเป็นผู้ดูแลรักษาโดยมีหน่วยงานรัฐบาลให้ความสนับสนุน ปัญหาที่พบจาก การวิจัย มี 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ระบบทุนนิยมและการท่องเที่ยวทำให้วัดและพระสงฆ์ต้องดำเนินบทบาทในลักษณะ ผู้ประกอบการที่ผสมผสานระหว่างศาสนาตามประเพณีนิยม กับบทบาททางสังคมและวัฒนธรรม ประการที่ 2 ความเปลี่ยนแปลง ของผู้ให้การสนับสนุนจากสถาบันกษัตริย์เปลี่ยนเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติทำให้เกิดผลในทางลบต่อการอนุรักษ์วัด เนื่องจาก พระสงฆ์พยายามจัดการสิ่งต่างๆ ของวัดในอยู่ในที่ที่สร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยไม่มีความรู้เรื่องการอนุรักษ์ ประการที่ 3 สถานภาพอันสง่างามของพระสงฆ์ภายในสังคมไทยนั้นทำให้หน่วยงานราชการไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดการวัดได้ อย่างเต็มที่

สรุปองค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “การสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” มีรายละเอียดดังนี้

1. สำรองแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีหลายแห่งที่สำคัญและมีบทบาทในการสืบทอดและส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวไทย-รามัญ ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ที่มีอิทธิพลทางวัฒนธรรมอย่างมากในพื้นที่ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในชุมชน

1.1 วัด เป็นศูนย์กลางของชุมชนและมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดประเพณีและศิลปวัฒนธรรมไทย-รามัญ เช่น งานบุญประเพณีสงกรานต์ การทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ และการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแบบมอญ นอกจากนี้ วัด ยังเป็นสถานที่ที่เยาวชนในชุมชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมต่างๆ ได้

1.2 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หรือสถานที่เก็บรวบรวมสิ่งของและข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวมอญในพื้นที่ มีการจัดแสดงเครื่องใช้ เครื่องแต่งกาย และข้าวของต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนไทย-รามัญในอดีต และยังเป็นสถานที่ที่ชุมชนและเยาวชนสามารถเรียนรู้เรื่องราวของชุมชนตนเองได้

1.3 กลุ่มสืบทอดศิลปการแสดงพื้นบ้านไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว ยังมีกลุ่มที่สืบทอดการแสดงพื้นบ้าน เช่น การรำมอญ และการแสดงดนตรีพื้นบ้านมอญ กลุ่มเหล่านี้มีบทบาทในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้คนรุ่นใหม่

1.4 โรงเรียนและศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น โรงเรียนในสังกัดเขตตำบลเจ็ดริ้ว มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย-รามัญ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเรียนการสอนภาษา และวัฒนธรรมมอญ

1.5 โรงเรียนและศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น โรงเรียนในสังกัดเขตตำบลเจ็ดริ้ว มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย-รามัญ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเรียนการสอนภาษา และวัฒนธรรมมอญ

2. การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า สิ่งสำคัญในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.1 การจัดเวิร์กช็อปศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมการเรียนรู้การแสดงพื้นบ้านที่เกี่ยวกับการทำอาหารมอญ การทอผ้า หรือการทำเครื่องจักสาน เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ทักษะและวิถีชีวิตของชาวมอญ โดยการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เรียนรู้ การรำมอญและการแสดงดนตรีพื้นบ้าน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น มาสอน

2.2 การจัดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมสืบสานประเพณีที่มีความสำคัญเป็นการเชิญชวนเยาวชน เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ เช่น งานสงกรานต์ การทำบุญตักบาตร เพื่อให้เห็นความสำคัญของประเพณี นอกจากนี้การจัดงานแสดงศิลปวัฒนธรรมที่เยาวชนสามารถมีส่วนร่วม เช่น การแสดงดนตรีและการรำเพื่อ สืบสานวัฒนธรรม

2.3 การสร้างกลุ่มหรือชมรมเยาวชนอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งชมรมที่เน้นการสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ โดยให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และการสร้างเครือข่ายระหว่างเยาวชนจากต่างชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้วัฒนธรรมร่วมกัน

2.4 การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร จะเห็นได้ว่า ใช้แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียในการเผยแพร่วัฒนธรรมไทย-รามัญ เช่น การโพสต์ภาพหรือวิดีโอเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสร้างแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ เพื่อให้เยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและกิจกรรมในชุมชน

2.5 การสร้างแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ และร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้ทุนสนับสนุนการจัดกิจกรรม และการให้รางวัลหรือการรับรองให้กับเยาวชนที่มีผลงานดีเด่นในการสืบสานวัฒนธรรม เพื่อสร้างแรงจูงใจ

3. การสร้างเครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญ ในชุมชนตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า แนวทางที่สำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นและการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน เยาวชนเป็นกลุ่มสำคัญที่สามารถเป็นผู้นำใน

การสืบสานและถ่ายทอดวัฒนธรรมแก่คนรุ่นต่อไป

3.1 การศึกษาและฝึกอบรม ซึ่งเป็นจัดอบรมหรือกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การเรียนภาษารามัญ การสืบทอดการแสดงทางวัฒนธรรม การทำอาหารพื้นเมือง และการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาแบบไทย-รามัญ

3.2 การสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงเยาวชน ในการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมที่ส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม เช่น งานประเพณี งานเทศกาลรามัญ การแข่งขันด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้าน หรือการจัดนิทรรศการที่เยาวชนมีบทบาทเป็นผู้จัดและผู้แสดงออก

3.3 การเชื่อมโยงกับวัดในชุมชน เพราะว่าวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนรามัญ และเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ และปฏิบัติศาสนกิจ การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัด เช่น การทำบุญประเพณี การฝึกเยาวชนในการเป็นผู้นำทางศาสนา หรือการฝึกสมาธิ เป็นวิธีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเยาวชนและวัดได้ดี

3.4 การใช้สื่อดิจิทัล การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมไทย-รามัญผ่านสื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่อเข้าถึงเยาวชนรุ่นใหม่ การทำวิดีโอสั้น ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การละเล่นพื้นบ้าน และการเล่าเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน จะช่วยเพิ่มความสนใจให้กับเยาวชนที่อยู่ในยุคดิจิทัล

3.5 การสร้างเครือข่ายกับชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนไทย-รามัญที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงหรือจังหวัดอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การจัดประชุมเครือข่ายหรือการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายเยาวชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย-รามัญ

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายนำไปใช้

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 คณะสงฆ์ และหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคประชาสังคม ควรจัดตั้งกองทุนให้แก่วัดที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ อันเป็นศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า เพื่อใช้ในการจัดซื้อ จัดหา จัดสร้าง วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการดูแล รักษา โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ที่มีอยู่ในพื้นที่วัด โดยมีภาครัฐควรแก้ไขข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุอันเป็นศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า จากแนวทางที่เน้นการบูรณะ ซ่อมแซม และคงสภาพ ให้เป็นไปเพื่อการป้องกันการชำรุด หักพัง เสียหาย ที่เกิดขึ้น

1.2 คณะสงฆ์ และหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคประชาสังคม ควรจัดตั้งกองทุนให้แก่วัดที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ อันเป็นศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า เพื่อใช้ในการจัดซื้อ จัดหา จัดสร้าง วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการดูแล รักษา โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ที่มีอยู่ในพื้นที่วัด โดยมีภาครัฐควรแก้ไขข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุอันเป็นศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า จากแนวทางที่เน้นการบูรณะ ซ่อมแซม และคงสภาพ ให้เป็นไปเพื่อการป้องกันการชำรุด หักพัง เสียหาย ที่เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรมีการจัดตั้งกองอาสาสมัครชุมชนเผ่าระวีการโครงการศิลปวัฒนธรรมอันเป็นโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ร่วมกับวัดและมีความร่วมมือกับกรมศิลปากรและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในการจัดอบรมถวายความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่พระสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์ในสังกัดวัดซึ่งเป็นที่ตั้งหรือเก็บรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

2.2 ควรรณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่น ตระหนักถึงความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์แก่ประชาชน และควรมุ่งกลุ่มเป้าหมายไปที่เยาวชน โดยการปลูกฝังค่านิยมการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนในครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของวัดและชุมชน ให้มีประสิทธิภาพในโลกยุคปัจจุบัน โดยมีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมชุมชน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมศิลปศึกษา และกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน การพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือต่างๆ โดยเป็นตัวตั้งอย่างต่อเนื่อง

3.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ เพื่อจะได้ทราบว่า พระสงฆ์ในปัจจุบันมีบทบาทจริงในการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุที่อยู่ในวัด โดยพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นผู้ครอบครอง เพื่อพระสงฆ์นำมาใช้ในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เพื่อจะได้ทราบว่า เทคนิค กลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ใด ที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ฉิมพลี. (2555). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. สาขาพัฒนาสังคมและการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์. (2550). การสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเพื่ออนุรักษ์อัตลักษณ์ทางล้านนาของชุมชนเทศบาลตำบลเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นภาพรณ หะวานนท์ และคณะ. (2550). **ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- บุษบา ทองอุปการ. (2559). แนวทางการใช้ทุนชุมชนเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2562). ความเป็นมาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวมอญตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. **งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**. 11-12 กรกฎาคม 2562.
- วิทยา จันทร์แดง. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. คณะรัฐประศาสนศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุภรณ์ โอเจริญ. (2541). **มอญในเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Alisra. Menakanisa. (1999). **A Study on A Royal Temple in the Thai Urban Landscape: Wat Pho. Bangkok Thailand**. Texas : United States of America :Texas University.